

ŞEZĂTOAREA

Anul XI, vol. VIII, No. 2. — Folticenî, 1 April 1903.

O INJURĂTURĂ ROMINEASCĂ

DIN VEACUL XVI.

În cartea lui Pesty Frigyes: *A szörényi hátság és Szörény vármegye története*. (tomul III. Budapesta, 1878), într'un document din 1503, se găseşte următoarea injurătură: „Exi ruse vulpis: canes coinquinent matrem tuam” (pag. 145); „ruse vulpis exi de domo: caues coinquinent matrem tuam” (pag. 147); „Nicolae. corrosisli fratrem meum: canes coinquinent matrem tuam: Sed vere et tu morieris” (pag. 148).

Injurătura: „*canes coinquinent matrem tuam*”, tradusă în limba maghiară, e ceva neobişnuit. Sirbii din Banat, ce e drept, se folosesc de ea; nici îndoială, însă, că — ea după cum dovedeşte şi documentul — a fost rostită de romini. (Şi azi rominul injură tot aşa). În document adică e vorba că mai mulţi nobili romini din Banatul Severin se injură şi se iaŃ la bătae, şi li se face drept „iuxta ritum volahie” (pag. 145).

Pentru noi, injurătura: „*coinquinent caues matrem tuam*”, deşi tradusă în latineşte, este un document de limbă.

Dr. Gheorghe Alexici.

JOC DE COPII

Treci plouă
de nămao
că te ajunge soarele
şi-Ń tale picioarele,
cu un mală,

cu un pău,
cu căciula lui Mihală
plină cu coji de malaiă
uscată de nouă ai.

(Auzit de la Gh. Jianu, Aninoasa, Gorj).

Cules de Codin N. DrăguŃ.

CREDINȚE DESPRE MOROI ȘI STRIGOI

9. Omul cînd zace mort trebuie păzit ca să nu treacă vre-o pisică sau vre-un cîine peste el, altminterlea se face moroi sau strigoi după 6 săptămîni. Se zice că vine noaptea acasă, bea și mîncă și dă și la vaci. Intră în casă pe coș. Mîncă mai lîntai ru-dele sale. Moroi se desgroapă noaptea astfel ca să nu știe tot satul, apoi îi ard. Dacă li se arată oamenilor în vis, nu-l ard.

(Rasovița. Rasoviceanu Solomon).

10. Strigoii mîncă oameni și deosebite animale. Esă noaptea din mormînt, cînd cîntă cocoșul lîntai oară și se bagă în groapă cînd cîntă a treia oară. Se zice că mormăle în groapă. Cînd mor multe animale, oamenii cred că le-a luat strigoiul. Pe care îl cred strigoi, îl scot din groapă și-l ard. Se zice că omul cînd străfigă, strigoiul se face muscă și lîntă pe nas și atunci omul zice: „ajută Doamne cu biue și cu sănătate“.

(Cartin. Cartianu Victor).

11. Se zice că omul, care este pe lumea aceasta rău, vrășmaș, după ce moare, intră duhul cel rău într'însul și se face moroi. El samăna cu omul care a murit și umblă noaptea cu două luminări în mîni prin sate. Dacă se lîntăne mai mulți moroi la un loc, se bat și care resbesce pe ceialalți, mîncă în urmă mai multă lume. Ca să se cunoască dacă cineva este moroi, se ia un armăsar negru și se face să se treacă peste mort. Dacă nu trece, este moroi. Atunci îl direg sau îl desgroapă, îl ard cu gaz sau cu mărăcină. Cînd desgroapă un moroi, îl găsește cu părul foarte mare, unghiile mari, grumazul și tot corpul gros, pe unii îi găsește cu fața în jos sau întorși. Cînd îi ard, inima le-o lîntă, o ferb în vin și o îngroapă după ușă. Pe unii îi inferează după cap. la unii le bagă cite un piroi (cuî) la stomac. Ca să se mai cunoască dacă cine-va este moroi, oamenii îi ung crucea de la groapă cu miere de albine și dimineața cînd se duc acolo, dacă găsește mierea liusă, zic că moroiul a eșit și a lius-o, și atunci îl direg.

(Topești. Chiricescu Pantilimon).

12. Oamenii, cari se găsește în mormînt întorși într'o parte, se zic strigoi și se crede că s'a băgat în ei „ucigă-l toaca“. Ei umblă luainte de a cînta cocoșii de 2 ori. Mîncă oameni, vaci, găini ș. a. animale. Ca cine-va să nu se facă strigoi, oamenii îi bag prin inimă o frigare întorșită la foc.

(Curtișoara. Dijmărescu Grigore).

13. Moroi sau strigoii sînt oamenii cari au făcut fapte rele în

viață și după ce li îngroapă la trei zile înviează iarăși. Ei au corpul de mai înainte, dinții îl sînt roși, părul mare, unghiile mari, fața plină de sînge. Ca să afle oamenii că cine-va e moroi, se duc cu un armăsar negru și se încearcă să treacă peste morminte. Peste mormîntul unde este moroi, nu trece armăsarul și începe a necheza. Său iaă un cocoș negru : peste mormîntul unde este moroi cocoșul nu trece, dar cîntă. Desgroapă moroiul pe care-l găsește cu fața în jos și-l ard. Cenușa i-o aruncă pe apă. Dacă nu se dovedește că e moroi, moare toată familia, vitele și tot ce vrea moroiul.

(Com. Andreești. Părăianu Barbu).

14. Unii oameni se fac moroi după moarte. Li găsește în groapă întorși sau șezînd. Au slugă la gură. Cei bolnavi din sat se duc cînd se desgroapă un astfel de moroi, moaie batista în sînge, se afumă cu dînsul și atunci se cred scăpați de boală sau de a fi mincați de strigoi. Cînd desgroapă un strigoi, unii oameni îl bat cîte un cui de fer la închieturile mînurilor, a picioarelor și în inimă, apoi toarnă var nestîns ca să ardă și să putrezească mai curînd. Alți oameni bagă o frigare ferbinte în inima mortului. Se crede că umblă plină la mezul nopții, arătîndu-se în formă de ezi, pisică, cîni sau purcel.

(Schela. Popescu P. Dumitru)

15. Oamenii răi devin moroi. Duhul cel rău intră în ei. Numai noaptea au viață. Rod inima celor vii, început de la rudenile lor. Spre dovedirea moroilor întrebîncează un armăsar negru, care dacă nu vrea să sară peste mormînt, e dovadă că e moroi în el. Atunci oamenii mai curajoși îl desgroapă. Se spune că-l găsește întorși cu fața în jos, cu pantofii afară din picioare și plini de sînge la gură, zîcînd că nu înțeleg inimile oamenilor, cari mor prin sat. Lulud moroiul de acolo îl duc într'un loc ascuns, unde îl taie. Impungîndu-l cu o conă în inimă. Inima o scot și o ard prefăcînd'o în cenușă. Pe alții îi duc într'un crîng cu mărăcină dîndu-le foc, îl ard prefăcîndu-l în cenușă. Se zice că oamenii, cari mor de moroi îl doare mai întîi inima, de acela zic că moroiul mințucă inimile oamenilor.

(Cărbunești. Mazilu Constantin).

16. În inima moroiului se bagă dracul. Cînd oamenii caută inima moroiului, ea se pitulă, dar oamenii tot o găsește și o ard. Să povestește că murînd bărbatul unei femei și făcîndu-se moroi, venea noaptea la dînsa, se așeza pe pat și îi da de mîncare și cînd cînta

cocoșii, pleca fuga. Femeia a spus vecinilor ce se întimpla și că îi urit singură. Vecinii i-au zis că dacă va mai veni, să-i dea de mincare și să-i tragă cismele din picioare. Așa a și făcut, i-a tras o cismă și a pitulat-o, iar ciud era să o tragă și pe a doua a ciutat cocoșii și a plecat. Femeia arată a doua zi cisma la vecinii.

(Brădiceni. Dăvițoiu I. Const.)

17. Oamenii cei răi deviu moroi. Omul mort ciud zace încă în casă, trebuie ferit ca pisica să sară peste el. Moroiul mininecă mai iulăi copiii săi, apoi rudele. Se face proba cu un armăsar negru, dacă e sau nu moroi. Se face însă proba și cu un taur negru. Desgropindu-se moroiul îl găsesse cu părul lung pînă la călcăe, barba pînă la briu, mustașile lungi, dinții mari, unghiile mari, gura plină de singe, stînd răzimat într'o mină. Atunci îl scot, îl taie. Îi ia în inima și se afumă toate neamurile lui. Dacă se întimplă să nu i ia toată inima, se face din nou moroi.

Cînd un om moare, un bărbat oare care rudă cu mortul, trimite sau pe femeia sa sau pe acea a mortului la groapă cu cilj de în sau de peritură, ca să dea ocol mormintului, dîndu-le foc; în fine zice: omul acesta să nu se facă moroi.

(Sogrești-Moșneni. Gălcescu Lazăr).

18. Omul mort trebuie păzit să nu treacă peste el o pisică, cine sau vre-o găină, că se face moroi. După nouă zile iesă din groapă noaptea, viue acasă, dă de nevasta sa și-i spune să facă ceea ce-i va porunci, dacă nu va face, o va omori. Dar la ciutarea cocoșului pleacă. Astfel de mai multe ori pînă cînd sâtenii o sfătuiră să-i scoată cismele. Astfel făcu de două ori scoțindu-i amindouă cismele. Atunci sâtenii plecară la groapă, îl desgropară și-l aflară fără cisme. Il impunse cu frigarea și cu sula, l-au ars pînă îl prefăcură în cenușă și de atunci n-a mai venit pe la nevasta sa.

(Sirbești. Ion Săpun).

19. Oamenii făcuți prin tufe se fac moroi. Ei mormăie în groapă. Mininecă rudele lui; se dovedește că cineva e moroi cu un armăsar negru. Moroiul se desgroapă de oameni și-i bagă un cuțit prin inimă.

(Baia de Ier. Rădescu Dumitru).

20. Moroiul sunt oamenii cari au făcut foarte multe pacate în viața lor. În groapă înviază. Mininecă alți oameni umblind noaptea în formă de șobolan. Moroiul își face o gaură în dreptul capului ca să poată eși și merge spre a minca inimile oamenilor. Ca să dovedească că cine-va e moroi, ia un armăsar negru și pleacă la cimi-

tir. Un bărbat încalcă și dă de trei ori ocol cimitirului, apoi trece peste fiecare mormânt și la mormântul unde este moroiul, armăsarul nu vrea să treacă.

O altă dovadă că cineva este moroi este următoarea: se strâng mai mulți oameni într'o Sîmbăta seara și pun toți sămînțe de mei la gaura pe care a făcut-o moroiul. După aceea pleacă cu toții acasă și Duminica de dimineață vin, și dacă nu găsesc meiul acolo, omul din groapă este moroi. Moroiul astfel dovedit, vin oamenii într'o noapte, îl scot, îl duc într'o pădure, îi dau foc și oasăle le bagă în pămînt. Omul cînd se face moroi, îi pică părul și-i dă altul mai mic, unghiile asemîne, pielea se face roșă, dinții îi pică și-i ies alții mai mici. Moroiul e de mai multe feluri: moroi de oameni, moroi de animale (de paseri ș. a.).

Com. Gura Motrului, jud. Mehedinți. Purcaru C. Ilie).

I. MOISIL.

CEVA DESPRE PORTUL GOSPODARILOR DIN VECHIME

Gospodarii din Baia, ținutul Suceava, cu v-o 40 de ani mai înainte aveau altfel de port, de cum îi cel de astăzi.

Flăcăii nu puteau ca să iasă la joc, fără numai dac' aveau *zobon de șam*; alt-fel nici să pomenea ca să joce.

Zobonul era în felul ișlicului boierilor din vechime, numai că era cu mult mai mîndru. Era lung, numai ca o palmă n'agîunge de pămînt și era cu vrîste: o dungă de lîună și alta matasă. O vrîstă era roșă alta verde, alta albastră, vișinie, uaramgie și fel de fel de flori (colori). Zobonul îl îmbraca peste cămeșă și ițari, pe urmă se învingea cu *brîu de matasă*, care era vargat în lung și venea lat ca un lut de utuă. Brîul cuprîndea de trei ori mijlocul flăcăului. El nu era drept de matasă, numai vorba a rămas așa pentru-că avea el-o vîstă de matasă. — La brîu, cel care-l învingea peste cămeșă purta o teacă cu 2 cușite cu plăsele de alamă, tumbac sau 1 cușit și 1 suvac. Ori-cînd trebuia să ai teaca cu cușitele.

Peste zobon mai îmbraca pe deasupra un *chieptari*.

Chieptariu era făcut de piele de miel, *genunchieri* — lung pînă la genunchi — și cu brîu, adică în dreptul cîngătorii, chieptariu venea strîns pe trup și de la mijloc în gîos era creș cu falduri. Mîneci n'avea. Pe margint avea *prim negru*. Înflorituri n'avea ¹⁾. — La git.

1). În Bucovina, în partea muntelui—pe la Cîmpulung—se poartă bonde în felul chieptariilor pomenite aici, numai că nu-s strîns la mijloc pe trup.

flăcăul avea *basma neagră* de matasă ¹⁾. — De încălțat putea să fie încălțat și cu opinci, da se putea purta și *cîubote cu dulama*. Cîubotele acestea erau pe talpă, fără călcii, nu cum sint astăzi. În locul călciiului era potcoavă de fier, făcută de țigani, cu *lacuri* dintr'însa, care venea în capetele potcoavei.

Împregiurul tălpii, pe deasupra potcoavei, venea o șușăniță de piele care se cheama *dulama*. Prin potcoavă bătea *boldurile* [cuiele]. Lingă lacuri se bătea pe dinăuntru cîubotei 2 bolduri cu *turte* și capetele ieșite afară le suceea virful împregiur (gramadă) și la lusa așa. Pe urmă mai bătea alte 4 bolduri — 2 într'o parte și 2 în cealaltă parte. — Boldurile acestea erau cu măciulie și le bătea pe din afară, cam pieziș, ca să iasă prin dulama și virful îl suceea peste dulama ca să o prindă bine de cîubotă.

Cînd giuca flăcăul, punea poalele zobonului de șam în briu și giuca: sirbește, de mină ș. a.

După ce se'nsura flăcăul, zobonul nu-l mai purta, ci-l purta femeea; da nu îmbracat pe mînece, numa 'ntre umere.

Fetele se duceau la joc cu *cașaveici*, că alt-fel nu era de loc luată în samă și încălțate cu cîubote galbene.

Cașaveica era blănită pe la guler și marginile din partea de dinainte cu blană de hulpe [vulpe], încolo era cu blană de pîlcele de miel.

Flăcăul dacă se 'nsura, îmbla cu *contăș*.

Contășul era de postav verde ori albastru, blănit cu piele de miel și lung ca și chieptariu, pînă la genunchi. Contășul avea mînece.

Flăcăul după ce se 'nsura ori fata după ce-apuca a se mărita, nu se afla ca să gioace la joc în sat, doară la o masă la un gospodar.

Nevestele purtau pe cap *fes roș* și peste fes puneau ștergari. Babele purtau *scufie albă*, în loc de fes, făcută în casă întocmai ca fesul și avea o dungă de-a curmezișul, începînd de la frunte peste cap pînă la ceafă și peste scufie se îmbrobodea cu ștergari.

Fesul trebuia să-l poarte nevestele numai de cit.

Prețul straelor din vremea aceea: Zobonul de șam îl cumpăra din țîrg cu 14-16 lei vechi. Chieptariu îl făcea în casă, da dacă-l cumpăra era la 20 lei vechi. Basmăua cea neagră de matasă, o lua din țîrg cu un sorocovăț. Cîubotele cu dulama tot din țîrg le lua, cu un irmilic. Dacă nu le făcea în țîrg, cumpăra pielea și le dai

1). Basmăua neagră se poartă și în Bucovina, în partea muntelui.

ca să ji le facă țiganî, că pe vremea aceia erau mulți țiganî care trăiau din meșteșugul aista. — Cațavețele cele bune erau de la 3-4 galbenî, una.

Portul de astăzi din Baia II mai ca cel din Bucovina, din partea despre cîmp și stralele se fac toate 'n casă, nu se cumpără din țig.

(Toate acestea mi le-a spus moș Gh. Bosinceanu, dogar din Baia și tatul lui a fost de loc din Bosancea din Bucovina).

S. Teodorescu-Kirileanu.

CÎNTECE DIN ȚINUTUL TECUCIULUI

1

Bădiță, mi te aștept,
că mă arde nu's'ce'u pept;
bădiță, te-oîu aștepta
pluă ce m'ei viudeca.

2

Bate vîntul tăricel;
prin vînt zboară-uu porumbel,
porumbel cu pana sură.
Iot zboară prin bătătură.
Nu-i porumb și-i porumbiță,
ci i dragostea de bădiță.

3

Frunză verde patrușel,
val de mine, sărmașel.
ca de o vară zac într'una,
pe mîinea n'am pus mîna,
mi-o trecut leriă ¹⁾ de geaba:
nici la plug și nici la sapă
nu m'am dus și nu mă duc
că de boală mă usuc.
Și n'am leac, că i boală grea:
boala nu-i ca dragostea.

4

Frunză verde foț de breau

am zăcut și mai zăceam,
că măicuța nu te scoate
de cit numa de la moarte;
la altă boală nu poate.
Cînd te-apucă dragostea
nici să te gîndești la ea.
Ba te ferbe fără apă,
cu mai mare greu te-adapă.
Mă sculaîu diu boală grea
că-am văzut pe mindra mea.

5

Frunză verde de-alămie,
puîl dealul văd că sue,
dorul meû mi-l urmărește
ploă'n tindă, pluă'n casă,
cu doru să-mi stea la masă,
iar în pat cînd s'a culcat
și din pat cînd s'a sculat
î-a fost doru'n sin bagat.
Frunză verde foae lată,
că de dor nu scapi de-o dată,
că dragostea-î blăstămată.

6

Mindre, mindre, crinișor,
am fost bolnav de-un picior.

1). Leriă = vreme, timp: nu-ți perdo leriă.

doftorii m'aū căutat,
că mulți doftori s'aū aflat.
Cu leacuri în multe boale,
omul poate să se scoale,
numai una îi mai rea
dragostea
pirdalnica.

Nu-î doftor ca leac să-ți dee
boala din suflet s'o ție.
Leac n'am azi, și n'am nici
(mîni
n'oîu avea nici săptămîni.
Chemaiu popa ca să-mi cînte,
vajitoarea să-mi descînte,
dar degeaba: boala-î grea
și niminea nu mî-o ia.
Haide puică blastamato,
și mî-o ia că tu mî-ai dat-o.

7

Rău de omul zăpăcit,
rău de omul îndrăgit,
nevestele-l zăpăcesc
fetele mi-l chinuesc.

8

Fruuză verde iarbă grasă
nici n'apuc să es din casă,
c'o fetiță mă 'ntilnesc.
Ma striga să mă opresc
și eu stau ș'o ocărăsc.
Dar nu știu cum dînsa face,
că 'utr'o clipă mă preface;
că nu mai pot să pornesc,
de ia să mă deslipesc.

9

Bată-l focu de iubit,
cine focu l'a scoruit!

Am iubit vr'o șese fete
ș'alta mă trage de bete.

10

Fruuză verde măr sălcîu
mă dusei pe unde știu;
găsîtu mîudra la pîrlaz,
o'trebaîu de-î cu răgaz.
Ea-mî răspunde cu nacez:
că nu-î vreme, ba nu poate.
Daî să plec; dar ea de coate
mă apucă, nu mă lasă.
O'trebaîu cine-î în casă.
—Badeo, lasă grija lor,
că mă arde'n suflet dor,
hai la noi în bătătură
să-ți dau vin, să-ți toru din
Igură.

Badeo mor de focul tău,
și păcat de Dumnezeu!

11

De cînd mindro te-am văzut
o lespide mî-a căzut,
și acum m'am dulmăcat ¹⁾
din ce boală m'am sculat,
că din Eș la București
rău e cînd te 'ndrăgostești,
nu mai simți că mai trăești.

12

Cine mi te a scos nainte
acela nu-î omi cuminte;
cînd te văd mă uluesc ²⁾
și spre tine că pornesc.
De-s plecat la plug, m'opresc;
de-s cu sacii pentru moară,
ochii tăi mă și omoară:
sărbătoarea ostenesc
pin ce dau de te 'ntilnesc.

1). A se dulmăci=a înțeleg, a se lămuri.

2). Mă uluesc=mă pierd cu firea

13

— Frunză verde foae lată
ciud am mai plecat o dată
ne suiam încet la deal,
să trecem în cel Ardeal.
De la Foca ¹⁾ cîmpu-î gol
și-î vremea tinerilor. -)
— Ba cū bade m'aș gîndi,
ș'apol nici nu m'aș chiti.
ca să las căsuța mea,
că maica m'ar blăstăma.

14

Tot m'aș duce, duce-m'aș
tot la vale pe hogaș ²⁾
c'am văzut un calaraș
cu cal mindru piutinog,
să-l ajung, și să mi-l rog
despre bădița vr'o șfire.
și știe de-a lui venire.

15

Fetișico, fată mare
să nu-mi mai umbi'u carare:
poți să bași cărările
și să treci pirile
să mă farmeci, să descinți
orî cu dragul meū să cinți,
pin' a li să te peșesc.
Te-oiu peți ciud te-oiu peți:
cînd coada ți-a înalbi
că toți știu cum și tu știi,
ce fel de poamă-al să fii.

16

Zaci de boală mult o lună,
de dragoste-o săptămînă:
boalele te țin în pat,
dragostea nu s'a aflat.

17

Frunză verde bob măruut
cine lele te-o făcut,
cine te-o ținut în peală
moară-î trupșoru 'n boală.
că de tine am bolit
și tot nu m'am otrăvit.

18

Una 'n sat de mă iubește
alta nu-mi mai trebuiește.
una 'n sat dacă-mi descință
alta geaba îmi tot cîntă.
Doar cîntecu de străin
nu răsbește nici în siu.
dar pină la suflețel
cîtă vreme perde el!

19

Frunză verde brusture
dragostea se tulbură
zile multe scutură
cum scutură 'n vie viulul
frunze multe pe pămînt.
Nici o zi, și nici o lună
nu mai găsesse viață bună,
că dragostea mă apasă
și în tîluă nu mă lasă.

1). Foca este un sfînt croat de popor, care-l puno la 21 Iulie, a 3-a zi după sf. Ilie. În astă zi e rău de lucrat din cauza focului. O poreclă a lui foca este următoarea «C.r gol înaintea sărăciol».

2). Într'o variantă se adaugă după versul 6:
Haido să afirpim o dată
ou dragostea tulburata
și de mamă și de tată.

3). Hogaș—un petec de pămînt pe-o costișă.

20

Toate, toate aū sfirșitul,
fără, doară, ca iubitul ;
toate, toate, toate sboară,
dar iubitul te omoară.

21

Ș'apoi, ș'apoi dragostea
m'a virit în boală grea
și m'am dus la mindra mea
de boală ca să-mi descinte ;
mindra 'ncepe ca să-mi cinte.
Și m'am dus la mindra'n zori
să mă descinte cu flori :
lecuri de tămăduit ;
ea, mai rău m'a îmbolnăvit

22

Puică dac' am să mă duc
ca și iarba mă usuc,
ca și roua de la soare
dragostea să mă omoare,
să mor fără luminare.
Ș'apoi nu-s împărțășit,
de cite-am păcătuit.
Sărulu-ți ochii frumoși
să ne vedem sănătoși.

23

Eū mă duc și m'oiū intoarce
cînd poama 'n vie s'a coace ;
eū mă duc și dacā mor
iar la tine am să sbor.

24

Pentru ibovnica mea
nu știū ziua cum îi ea,
nu știū somnul de noaptea,
dar parcā-î mai bine-așa

25

Dragoste nu prea 'nțeleg,
cînd mă puu fete s'aleg,
cînd alesul rău îmi fac (?)
cînd toate fetele-mi plac.

26

Am plecat, plecat calare
cînd îi soare și nu-i soare,
și-am ajuns tîrziū în sat
tocmai cînd s'a înnoptat.
Cînd luna mî-a răsărit,
ibovnica mî-am găsit ;
și-am plecat cînd a sfinșit.
Bată-l spuza de iubit
că rău m'a îmbolnăvit.

27

Lelea cu făpturarei
m'a bagat în uăbădăi,
cu ochii și cu sprinceaua
m'a bagat în friguri grele
și n'am să mai es din ele.

28

Frunză verde de trifoi
badea vine pe la noi
de două, trei ori pe noapte ;
mă mer badea cumu poate !
Dac' aș fi dintre feciori,
aș veni de nouă ori,
aș veni și u'aș pleca
pări nu m'aș sătura,
pări u'a eși luna ;
și cînd luna mî-ar eși
de la luni c'aș fugi :
cu mindra încet mă duc
colo supt umbra de nuc ;
nucu cu frunzele lui
line partea dorului ;
nucu cu frunzele late
are suflet de dreptate ;
cu frunza lui te păzește,
cu mirosu te sfinșește.
Ș'apoi cînd vine iarna,
cînd pică toată frunza
de puterea frigului,

pică frunza nucului,
văd cuibarii cucului
tuma sus într'o crăcană
și cucu-i fugit de iarnă ;
iar mai jos, lângă tulchină,
văd cuibarul din grădină,
văd cuibarul și nu-l văd,
cu mîndria eu unde șad.
Unde șezuî cu mîndra,
nu se cunoaște urina.

29

Frunză verde plop și tei
acu-i dragostea 'u temeiu,
că și luca frunză are :
acu-i dragostea mai tare.

30

—Frunză verde foi de nuc
face-m'aș, lelică, cuc ;
cum vine primăvara
aș începe a cînta
pe lângă căsuța ta.

—Frunză verde ș'o nuia,
bade-o de-aș fi turturea
aș cînta cîntarea mea
cu tine alătura.

Aș lasa gîndurile
prin toate pădurile,
le-aș lasa, toate le-aș da,
fără numai inima.
ș'o laî cu mine să stea.

31

Cine zace, tot se scoală,
fără omul dintr'o boală,
dintr'o boală, boală grea,
cînd boala i-i dragostea.

32

Frunză verde mărăguină
la ce ți-i inima bună
că inima, dragă vere,
ce 'u ochi vede toate cere :

că din inimă așa
ți se trage dragostea.

23

Lecuirea mea tu-mi ești,
și tot tu puică-mi plătești.

34

Puică, de-o samă de vreme
nu-ș' ce ai, parcă ți-i lene ;
într'o vreme mă chemai
de pe drum și mă hrăneai ;
acum vin și plec flămînd,
plec să nu mă vezi înjînd.

35

Las și plugul la arat
pentru-uu fleac de sărutat ;
las și boii amîndoi
și mă 'ntore tocmai de-apoi ;
înjug boii și pornesc
la puica iar mă gîndesc ;
daî o brazdă, alta daî,
și pe urmă iar mai staî,
că nu-i vreme de arat
pe cîmpul cu florile,
în satul cu mîndrele.

36

Neneo, mustecioara la
mî-a venit cu boală grea ;
ochii și sprincenele
îmi pornesc durerile ;
dimineața și sub sară,
cîtu-i ziua cea de vară,
cînd te văd, mă 'mbolnăvesc,
ochii tăi mă prăpădesc.

37

Merg la horă, 'u horă merg
o fetiță să-mi aleg
nici n'aleg, nici nu culeg,
că nici una nu-i cum vreî
cum ar vrea și Dumnezeuî,

fără uua subțirică
toți o vreună, o vreună și eu
c'asa vrea și Dumnezeu ;
cind una mi-i dragă mie,
facă lumea ori ce știe ;
cind mic uua mi-i dragă,
lumea n'are ce să-mi facă.

38

—Frunză verde peliniță,
mă duseși în grădiniță,
găsiți iarba pătulită
și puicuța adormită ;
scoal' puicuța de-acolea
că ne află maică-ta.
—Las' să știe ori și cine
că te am de drag pe tine.

39

Foaie verde ș'uu mohor
cărărușă la isvor
bătută de-un perceptor.
Las' să fie, nici nu mi pasă,
m'a făcut maica frumoasă.
Cărărușă la pirlaz
bătută de-un primăraș ;
frunză verde iarbă mare
notărașu-i în carare

40

Foileana măcieș
măi bădiță Ghiorghieș
dragul lelei mult ești, măi,
ca nici unul din flăcăi :
nici prea 'uult, nici prea subțire,
ș'a'i bagat dragostea 'n mine¹⁾.

41

Frunză verde lemn cinesc
mulți în sat mă dușmănesc

că la mine nenea vine.
Vine, că n'are la ciue.

42

Fetelor, nu vă uitați
c'aveți să ne deochiați,
și la noapte de venim
avem să ne 'mbolnăvim.

43

— Alămioara rourată,
mîndruleana mea-i bogată ;
n'are boi și n'are vaci,
că avere poți să faci,
n'are bani, n'are pămînt :
are gură și cuvînt,
doi luceferi și sprincene,
cînd îi vezi îți pică lene,
cînd te ard, te și topești,
pare-ți că îmbătrînești ;
ș'apoi place mi averea
care-o are mîndra mea.

44

Puiculiță, draga mea,
lasă, nu te supăra,
în loc să ai bucurie,
că ești fată de fetie,
nu odor scumpele mare ;
ca tine cu căutare
cine n'ar dori să fie
ibovnică numai mie !

45

Frunză verde busuioc
mă-a catat malca 'n ghioc,
și mi a spus că mă mărit
c'un flăcău nepomeuit :
voinic, frumos la statură

1). Într-o variantă mai e la urmă :

Nici proa ochos nici balan
dar ca suflet do dușman,
unde pică nu stă alean.

şi viclean la călătură,
cu musteaţa gălbioară
cu sprinceana desişoară.

46

Multe, leleo am mai vădut ;
ca tine n'am pomenit
nici la fire nici la vers,
şi nici n'am aflat mers
mindru, moale ca al tău ;
n'a mai lasat Dumnezeu.

47

Frunză verde mărăciune,
mărule, mă sul în tine,
din tine mere să fur
şi să mă uit împrejur
să văd mindra ce-mi mai face,
pe pragul casăi că-mi zace.
Două mere de î-oî da
ca s'a iusăuătoşa ;
două mere de la tine
mindra iar s'a face bine.

48

Lelişcauă din Nârteşti
glaba te mai fuduleşti.
că asară pe 'nnoptat
pe drum mi te-am sărutat ;
de răneşti de două ori,
te sărut la ochişori ;
de răneşti a treia oară,
te apuc de subşioară ;
de-ai mai răeni înc'o dată
eşti a mea pe viaşa toată.

49

Uiuu şi tralala
mă cunoaşte mindra mea ;
nici n'o chem, şi ea-i afară ;
nici nu-i cer, ea-mi dă o pară ;

cum mi-arată şilele,
mi se 'ncurcă itele ;
cînd mi-arată sinişorul,
mă pîrleşte 'n suflet dorul.

50

Dac-a fi, badeo, şi-a fi
şi noi nu ne-om tutului,
cū la vie c'otū veni,
pe sub nucul cel rotat,
unde erî m'ai aşteptat ;
după persicul stufos,
că-i moliuru mai frumos ;
unde-i pālāmida sacă
dorul din coş¹⁾ să-mi mai treac

51

Frunză verde pālāmida
badea meū parcă-i obida : -]
imi cere cite puşiu
şi eu de-abea mă mai şiu.

52

Moşule, ia nu-mi umbla
şi cată-mi zodia mea,
dar de mi-o potriveşte
aşa cum se nimereşte,
unde spune că-i frumoasă,
la trup tanţos şi chipoasă,
unde spune că mă 'usor
după care mă omor,
cu fata care-i mai bună,
luminoasă ca o lună

53

Frunză verde, cum am spus,
am fost şi 'n ţara de sus ;
frunză verde măr stufos,
umblat-am ţara de jos,
am umblat, şi-aş mai umbla,
n'am dat mindră ca a mea ;

1). Coş=trup, regiunea toracică.

2). Olita=slab, mic, păcătos.

clte țări Is pe pământ,
mindre ca la noi nu sînt,
ca 'n țara moldovinească
nu-i nici țara armenească,
și ferit de Dumnezeu
nu mai e ca satul meu;
satul meu cu mindrele,
cîmpul și cu florile.

54

Cine te-a văzut odată,
ține minte viața toată;
că nici eu nu te-oiu uita
în toată viața mea,
ca numele malcă-meî:
ești aleasa inimii.

55

Leleo, flăcăul bogat
nu-î rumîn ¹⁾ de lepadat
el cu boi și el cu vacă
te ia pe tine saracă,
tu cu ochi și cu guriță
țineți amîndoi căsuța.

56

Frunză verde de gutue
badea dealul că mi-l sue;
sue dealul, cîntă tare,
samăn badea nu mai are.
Merge mindru, cîntă bine,
că badea-l poruit la mine.
Mai bădiță bădișor
sue dealu 'n cetișor.

57

Frunză verde iarbă rea
învățată-î mindra mea,
că citește inima

și pe nour și pe noapte
ca și omul cel cu carte,
și pe ger ca și pe soare.
Mindra mea știe scrisoare
de merge pin' la hotare.

58

Frunză verde urzicuța,
puicuța, puicuța,
cine ne-a 'ntîlnit pe noi
sărut ochii amîndoi;
cine ne-a deschis porțița
sărută neica gurița;
cine mi-o deschis ușa
fără numai mindra mea!

59

Rochie cu halbărale ²⁾
cine se scoboară 'n vale
și cîntă din flueraș
mindru-î badea ~~ciobanaș~~.
Badea lasă oile
în pădurea cu foile.
lasă turma cea de miei
în tufărișul de tel ³⁾
și se lasă, se tot lasă
să vie la noi acasă,
să-mi aducă lapte dulce
și să stea pină s'a duce
să-mi aducă urdă, caș.
drăgușul meu ciobanaș

60

Frunză verde măturice
citu-î lumea toată zice
că dragostea-a să ne strice.
Toată lumea de-a striga,
dragostea nu uî-a strica;

1). Rumîn=om. Poporul zice: Ci rumînul scîrboși mai sînt și jîdanii iștîfa!

2). Halbărale=falduri crețe.

3). Într'o variantă mai e după versul 8:
Și lasă minzările
pe toto cararile.

frunza citu-i pliuă 'u vie
mludrii mludrele-și inghic
de la soare
la răcoare ;
și dacă stut dragostiți
pe mohor stau tolăniți
ca uște oameul cuminți.

61

Badco 'utoarcele 'napoi
să ne iubim amindoi,
ca soarele și cu luna
cil om trăi totdeauna,
ca soarele și pământul,
dar să nu-ți calci jurămintul.

62

Cine 'u virful dealului?
Bădița cu murgul lui,
din harapnic tot pocnește :
că bădița mă vestește
cu harapnic de matasă
să-l aștept pe lingă casă,
cu șfichiū de ibrișiu
să 'ncepem să ne iubim.
cu coadă de salbă moale,
gînd nu-i vine să se scoale.

63

Foac verde pul de nuc
astăzi beu, astăzi mîluc,
mîl puu șuuu să mă duc.
'Toate mludrele lui plug ;
și nu 'mî plug de vorbe rele,
ci plug de faptele mele.

64

Ha! Tinco la Severin
să tîem calea la trin :

trinul vine și se duce,
puica rămîne și plinge ;
trinul pleacă șuerînd,
puica rămîne plingînd.
'Taci puicuțo uu mai pluge
că la satul tău te-oîu duce.

65

Foac verde poamă albă
dintr' atita lume largă
mi am ales o puică dragă,
și i-am dat drumul să-și alegă:
sau ochi negri sau căprii
sau albaștri ca ai mei.

66

Gîaba, leleo, te prefaci
că tu dragoste nu faci ;
d'apoî dragostea depriusă,
toată viața stă aprinsă:
zici că dragostea-i sfîrșit,
și noi erî ne-am drăgostit.

67

Badca meu nu bate drumul:
tot trimite ca nebunul
pe străini ca să-mi tot ceară
gurița pin' mai sub sară.
Ești bădiță la iveală,
să ne punem la tocmeală,
cu să cer și tu să lași
c'altfel sintem păgubași.

68

Rău faci, dacă-mî zici să plec
și să ști! c'am să mă 'nnec,
nici în seoc, nici în bulboacă ¹⁾
unde omul uu se 'nneacă ;
doar cînd dragostea i-i sacă
cu zile omul se 'nneacă.

Culese de Tudor Pamfilie.

1). Bulboacă, hălboacă, muntea, col, ghorcă—o parte adinecă, dintr'o apă, cu păreți drepti, pe furis.

NOTE BIBLIOGRAFICE

Dr. N. Leon. *Istoria naturală medicală a poporului român.* [Extras din Analele Academiei Române, Seria II, tom. XXV. Memoriile secțiunii științifice]. București 1903. — Cartea D-lui Dr. Leon, profesor la Universitatea din Iași, este o lucrare de valoare. Ceea ce D-sa ni dă în cele 160 pagini condensate, este rezultatul unei munci conștiințioase făcută, cu folos, de un om priceput. — Spațiul restrins de care dispunem, nu ne îngăduie să facem o dare de seamă amănunțită, despre această lucrare, precum ar merita; ne mărginim, numai, a reproduce, cuprinsul: *Cap. I.* Considerațiuni generale. Prejudecăți. Amulete. Talismane. Descintece. Credinți religioase. Corpuri medicamentoase. Diagnosticul. Babele. *Cap. II.* Plante. *Cap. III.* Animale. *Cap. IV.* Corpuri anorganice. *Cap. V.* Numiri vulgare cu cari poporul cunoaște boalele. *Cap. VI.* Apendice farmacologic. — Recomandăm, cu tot dinadinsul, cetitorilor uoștri, cartea D-lui Dr. Leon, ca un model de lucrare folkloristică.

Prof. Dr. G. Weigand. *Praktische Grammatik der rumänischen Sprache.* — Leipzig, Iohan Ambrosius Barth, 1903. — În această nouă lucrare a D-lui Weigand, asupra căreia se vor pronunța specialiștii, sînt reproduse mai multe pagini din *Șezătoarea* și unele cimilituri din volul D-lui A. Gorovei: *Cimiliturile Romînilor* — Cunoscută fiind competiția D-lui W. în ale limbii romine, nu rămîne nici o îndoială că lucrarea sa are o importanță deosebită.

Dr. Lubor Niederle. *Národopisná Mapa uherských slováků, na základě scítání lidu z roku 1900.* — Praga, 1903 — Titlul acestei lucrări, pe romînește, ar fi: *Harta etnografică a slovacilor din Ungaria, după numerotația poporului din anul 1900.*

A. G.